

Chinees, een bijzondere taal

Nee, ik ga je in dit artikel geen Chinees leren. Alhoewel... Nou ja, ik ga een poging ondernemen om je iets duidelijk te maken over China. En dat wordt nog lastig, want je bent net als ik een kind van het Westen. Na een serie bezoeken aan China en jaren privé-les Chinees snap ik er nog steeds maar een fractie van. Waarom is China zo moeilijk te doorgronden. Het is te simpel om te zeggen dat dat komt omdat de taal zo anders is. Maar feit is wel dat die karakters meer zijn dan een taal. Bij ons in het Westen is alles gescheiden. Wij leren door onderscheid te maken, door alles in hokjes in te delen. Door paaltjes te slaan en lijnen te trekken. De Chinees is radicaal anders.

Een mooi voorbeeld. Iemand hield een papiertje omhoog en vroeg aan Westerse studenten: "Beschrijf eens wat je ziet." De antwoorden kwamen al snel. Rechthoek. Wit. Slap. Dun. Scheurbaar. Als je hetzelfde aan een Chinees vraagt, zegt hij: "Een boom."

Verbonden

Voor de Chinees is alles verbonden. Eten, taal, cultuur, gezondheid, oefeningen, filosofie, kalligrafie, natuur... Het zijn geen afzonderlijke thema's. Net zoals ze de mens in zijn geheel zien, holistisch. Het is ook raar, bijna onnatuurlijk, dat wij hier in het Westen onderscheid maken tussen lichaam, geest, emoties, spiritualiteit, seksualiteit. Al die dingen horen bij een mens, zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Als het op het ene vlak wankelt, wankelt alles.

Omdat de Chinese cultuur zo oud is, omdat ze daar al duizenden jaren alles zeer wetenschappelijk benaderen, is op veel terreinen een enorme diepgang bereikt. Ook qua taal. Die Chinese karakters zijn eigenlijk kleine icoontjes. Er zijn er meer dan 100.000. Daarvan zijn er echter vele verouderd. Een Chinees met een gemiddelde opleiding kent ongeveer 3.000 karakters.

Eigenlijk is een karakter niet in één woord te vertalen. Je kunt iets van het Frans naar het Nederlands vertalen. Maar vanuit het Chinees naar een Westerse taal? Lastig, lastig. Er zijn karakters waar je pagina's over vol zou kunnen schrijven. En dan zijn er natuurlijk nog verschillende talen en vele dialecten. Gelukkig zijn de karakters op schrift altijd gelijk. Zo kan de Kantonees dus toch communiceren met iemand uit Beijing, waar Mandarijn wordt gesproken. Als ik het vanaf nu over de Chinese taal heb, bedoel ik het Mandarijn.

Zacht

Wanneer je Chinees gaat studeren zul je vooral verbaasd staan over de zachtheid van de klanken. Je moet heel goed luisteren om nuances te onderscheiden. Daar waar wij hee, haa, hoo, en huu roepen klinkt in het Chinees het karakter *peng*, een beetje als peng, maar ook als pang, pung en pong. Soms is het bijna de ontkenning van een klank, zoals in het Chinese cijfer vier. In het pinyin ziet dat er uit als *si*, en je spreekt het uit als *suh*. Daarbij slik je eigenlijk de hele *uh* in.

Kenmerkend voor het Mandarijn is dat het eenlettergrepige klanken zijn. De moeilijkheid is dat er vele karakters kunnen zijn met dezelfde klank. Een voorbeeld: er zijn ruim 150 karakters die worden uitgesproken als *li*, met ook nog eens zeer uiteenlopende betekenissen. Ook voor de Chinezen geldt dat een begrip eigenlijk pas echt ontstaat wanneer twee karakters worden samengevoegd, denk bijvoorbeeld

aan Qigong. Misschien dat wanneer jij Qi zegt tegen een Chinees, of Gong, dat hij je dan toch niet verstaat. Maar als je Qigong zegt, zal hij het eerder bevatten, zelfs als je de accenten verkeerd legt.

Om het iets makkelijker te maken worden er vier verschillende tonen gebruikt. In de karakters zelf herken je dat niet, maar in de Westerse schrijfwijze genaamd pinyin zie je dan een streepje omhoog boven de klinker, een streepje omlaag, een plat streepje, of een dalend en vervolgens stijgend streepje. Vier klanken die een essentieel verschil in betekenis vormen.

Versimpeld

We zijn nog niet klaar met bemoeilijkende factoren. Er bestaat namelijk traditioneel Mandarijn en modern. Dit laatste wordt meestal omschreven als 'versimpeld'. In Taiwan en Hongkong houdt men overigens vast aan de traditionele karakters. In de traditionele karakters is soms iets meer van de betekenis te herkennen. In het moderne Mandarijn is het 'tekeningetje' soms minder herkenbaar. Ook kan een karakter verschillende functies in een zin hebben. Hetzelfde karakter kan een zelfstandig naamwoord zijn, maar ook een bijvoeglijk naamwoord.

Tot slot ontstaat vaak verwarring omdat er verschillende manieren zijn waarop de Chinese taal in het westerse (Latijnse) alfabet kan worden weergegeven. Vooral in de oudere westerse literatuur is het daarom vaak een ware puzzel om wijs te worden uit de verschillende transscripties. Elke Europese taal (zoals ook het Nederlands) hanteerde zijn eigen wijze van transscriptie. De meest populaire transscriptie was het zogenaamde Wade-Giles systeem, dat tot voor kort in de meeste historische boeken over China werd gebruikt. Sinds 1956 heeft de regering van de Volksrepubliek echter zelf een voorkeurstranscriptie ontwikkeld en gepropageerd, het pinyin. Tegenwoordig gebruiken de meeste westerse universiteiten, kranten en tijdschriften het pinyin. Er bestaan uitgebreide tabellen waarmee men bijvoorbeeld namen geschreven in het Wade-Giles kan transformeren naar pinyin, en omgekeerd.

Tot een paar jaar geleden ging mijn voorkeur naar Wade-Giles, en ik negeerde het pinyin dus eigenlijk een beetje. Waarom? Omdat het voor Hollanders onbegrijpelijk is dat je een Q uitspreekt als Tsj. Tegenwoordig ben ik helemaal inconsequent. Ik schrijf wél Qigong (pinyin) maar blijf in Wade-Giles hangen met mijn 'Tai Chi Chuan'. In pinyin spel je dit: Taijiquan. Nou ja, dat is volgens mij voor de mensen hier een stap te ver. Vandaar. Inconsequent, maar wel beredeneerbaar. Eigenlijk schrijf ik tegenwoordig alles volgens pinyin, met uitzondering van het begrip Tai Chi Chuan.

Veel gehanteerde Chinese begrippen

Veel leraren hanteren Chinese termen in hun lessen. Je leert op die manier dus eigenlijk een minuscuul stukje van de taal, al zal de betekenis van de prachtige karakters veelal langs je heen gaan.

Bagua	bah goe-ah	Acht trigrammen.
Baihui	bai gwee	Honderd ontmoetingen.
Dantian	dan tjen	Elixer veld. Je hebt drie Dantians. Simpel gezegd zijn het verzamelplaatsen voor energie en kracht in het lichaam. De onderste Dantian ligt net onder de navel. Dan de middelste Dantian, ongeveer ter hoogte van het hart. En de bovenste Dantian, in het centrum van je hoofd (ongeveer ter hoogte van je wenkbrauwen). Het zijn alle drie energiecentra, maar elk heeft zijn eigen specifieke vermogens. Sprekend over de Dantian in algemene zin wordt meestal de onderste bedoeld.
Dao Yin	dauw jin	Dao Yin betekent letterlijk iets meertrekken of leiden. In energiewerk wordt de term vaak

gebruikt om oefeningen aan te duiden waarbij beweging en/of het sturen van de Qi centraal staat. Tegenwoordig kent iedereen het begrip Qigong, maar voordat in China in de jaren '50 werd afgesproken dat dat de verzamelnaam zou worden voor de vele soorten tradities en oefeningen zou worden, werd meestal de term Dao Yin gebruikt.

Huiyin	gweej in	Ontmoeting met Yin. Yin, de aarde.
Hun	goen	De drie etherische zielen.
Jing	dzjing	Levenssappen, essentiën. Eigenlijk een samenvattend woord voor alles wat je lichaam produceert.
		Ze worden wel de drie schatten of de drie juwelen genoemd: Jing (essentiën), Qi (levensenergie) en Shen (spirit, ziel). Elke vertaling vanuit het Chinees klinkt armoedig. Vooral bij Shen. In het Engels wordt het wel als spirit vertaald. Maar ik vind geest een wel erg beladen woord. Vandaar dat ik kies voor de vertaling: ziel.
Laogong	lauw koeng	Paleis van het Zwoegen.
Po	po	De zeven lichamelijke zielen, oerdriften.
Qi	tsjie	Levensenergie, energie
		Qi heeft vele betekenissen in het Chinees. Gecombineerd met andere karakters kan het bijvoorbeeld benzine betekenen, maar ook zuurstof, de atmosfeer in een ruimte, boosheid, het weer, en nog veel meer. In TCM, Qigong en Taijiquan wordt het karakter Qi gebruikt om energie aan te duiden. Het kan voor Qi in heel algemene zin worden gebruikt, maar ook voor verschillende energiesoorten die worden onderscheiden, zoals Qi uit de lucht, Qi uit voeding, de Qi van de lever, de Qi die onder de huid zit en het lichaam beschermt tegen kou.
Shen	sjun	'Spirit'
Shi San Shi	sjuhr san sjuhr	Dertien houdingen
Taiji	taai dzjie	Als de Chinees het over Tai Chi (officieel pinyin: taiji) heeft dan heeft hij het over de volgende filosofie. Dao baart Een, Een baart Twee, Twee baart Drie en Drie baart alle dingen. Dit is de natuurlijke orde die mensen creëert, dingen creëert. Essenties veranderen in Qi, Qi verandert in Ziel, de Ziel verzamelt zich in de vorm, dit is de natuurlijke orde. De Ziel die in Qi verandert, Qi die verandert in Essenties, en Essenties die dan in staat zijn in vorm te veranderen; dat is het omgekeerde van de natuurlijke orde. Door de natuurlijke orde om te keren is het mogelijk om een Onsterfelijke of Boeddha te worden.
Taijiquan	taai dzjie tsju-en	Dit is de officiële pinyin spelling van Tai Chi Chuan
Tuishou	toewee sjoo	Pushing Hands
Wuji	woe dzjie	Totale leegte
Yi	jie	'Mind', geest, gedachte, opinie, idee, sentiment, analitisch denken, intentie, intellect
Yongquan	joeng tsjwen	Het enige acupunt op je voetzool, het eerste punt op je Nier-meridiaan. Het betekent 'borrelende bron'.
Zhi	dzjuh	Wil, wilskracht